

Η ανάγκη επαναπροσδιορισμού του σκοπού του ανθρώπου (Γεώργιος Κουννούσις, Δρ. Θεολογίας, Κοινωνιολόγος)

/ [Πεμπτουσία· Ορθοδοξία-Πολιτισμός-Επιστήμες](#)

[Προηγούμενη δημοσίευση: <http://www.pemptousia.gr/?p=159468>]

γ) Η επιθυμία κοινωνίας. Η βαθιά επιθυμία κοινωνίας μεταξύ Θεού και ανθρώπου αποτελεί και μία από τις κορυφαίες ειδοποιούς διαφορές ανάμεσα στην Καινή Διαθήκη και τις θρησκείες της Άπω Ανατολής. Η λύση στο πρόβλημα της διαστροφής της ανθρώπινης επιθυμίας επιτυγχάνεται με την ένωση του ανθρώπου με το Χριστό, όταν δηλαδή συμμορφώνεται η θέλησή του με το θέλημα του Χριστού. Αυτή είναι και η πεμπτουσία της χριστιανικής ηθικής. Η παραίτηση από την εγωκεντρική διάσπαση οδηγεί στην πνευματική ενοποίηση. Εδώ δεν υπάρχει πλέον αντιπαράθεση υποκειμένου και αντικειμένου, αλλά αγαπητική ένωση και ανάκραση[18].

Η ορθόδοξη άσκηση, επομένως, δεν συγχέει την οντολογική αξία της επιθυμίας με τις εμπαικές παραφθορές της. Αντίθετα, ο λόγος ύπαρξης της ασκήσεως είναι ακριβώς η αποκάθαρση της επιθυμίας και ο αναπροσανατολισμός της προς τον ένσαρκο Λόγο του Θεού, τον Ιησού Χριστό, ο οποίος αποτελεί τον εσχατολογικό προορισμό της[19]. Όμως, επειδή το προσωπικό θέλημα του ανθρώπου, μέσω του αυτεξουσίου του -της ελευθερίας επιλογής των πράξεών του-, παραμένει εκεί και όπου επιθυμεί, χρειάζεται μεγάλη προσπάθεια για να ταυτιστεί με το θέλημα του Θεού. Άλλωστε η χάρη του Θεού δεν μεταβάλλει μαγικά την ανθρώπινη φύση. Χρειάζεται η συνεργία του ανθρώπου πάντοτε.

Γ. Αναδόμηση και Επαναπροσδιορισμός

Ο σύγχρονος πολιτισμός είναι προσανατολισμένος στην ικανοποίηση των αισθήσεων και επιθυμιών του ανθρώπου: ικανοποιεί τη ραθυμία, καλλιεργεί την αλαζονεία, κολακεύει τα πάθη, τρέφει την απληστία και νεκρώνει το πνεύμα[20]. Ο άνθρωπος είναι υποδουλωμένος στις πράξεις της θελήσεώς του. Αγοράζει συνεχώς νέα μοντέλα πριν ακόμη χρησιμοποιήσει τα προηγούμενα. Γεμίζει το χρόνο του με διάφορες ασχολίες, χωρίς να χαίρεται ουσιαστικά και ποιοτικά τους δικούς του ανθρώπους. Ακόμη και η αγάπη μετριέται με χρήμα (και είτε το θέλουμε είτε όχι, ακόμη μετράει η προίκα!).

Αντίθετα, η χριστιανική διδασκαλία αναγνωρίζει τη διάσπαση που ζει ο άνθρωπος ανάμεσα στη θέληση και την πράξη[21]. Για την ορθόδοξη θεολογία, όλες οι

φυσικές δυνάμεις και λειτουργίες του ανθρώπου είναι καλές και χρήσιμες για την προκοπή και την τελείωσή του. Ειδικότερα το θυμικό και το επιθυμητικό του ανθρώπου, που κατά την κλασική ψυχολογία και φιλοσοφία συναπαρτίζουν το παθητικό μέρος της ψυχής του, δεν χρειάζονται νέκρωση ή αφανισμό, αλλά ανόρθωση και επαναπροσανατολισμό[22]. Έτσι οι πράξεις του, δηλαδή τα μπορώ πρέπει να καθορίζουν και να ορίζουν τις επιθυμίες του, δηλαδή τα θέλω.

Στην Κύπρο τις προηγούμενες δεκαετίες υπήρχε η ανθρωπιά, η αλληλοκατανόηση, η βοήθεια και η αλληλεγγύη των γειτόνων, των συγγενών, ακόμη και των ξένων. Η φιλοξενία ήταν το χαρακτηριστικό γνώρισμα των ανθρώπων αυτού του νησιού και το ιδιαίτερο προϊόν του τουρισμού μας. Δυστυχώς, έχουν χαθεί όλα αυτά στο βωμό του γρήγορου και εύκολου κέρδους. Όμως, ακόμη υπάρχουν, δεν έχουν εξαφανιστεί τελείως. Υπάρχουν στο DNA μας, στο ανατολίτικο ταμπεραμέντο μας και στην ελληνορθόδοξη παράδοση και διδασκαλία μας. Όλα αυτά που κράτησαν ζωντανό το λαό μας εδώ και τόσους αιώνες. Πάμπολλοι κατακτητές ρήμαξαν το νησί μας. Προσπάθησαν να επιβάλουν τα ήθη, τα έθιμα, τη γλώσσα και τη θρησκεία τους. Όμως, δεν τα κατάφεραν. Ο κυπριακός λαός πάντα κατάφερνε να ανταπεξέλθει στις δυσκολίες. Έτσι και τώρα, σ' αυτές τις δύσκολες στιγμές και πάλι θα βρούμε τις λύσεις. Ένας τέτοιος δρόμος είναι και το ήθος που διδάσκει η Εκκλησία μας, η οποία συμπληρώνει στην Κύπρο δύο χιλιάδες (2000) χρόνια συνεχούς παρουσίας, και το οποίο χαρακτήριζε τους προγόνους μας.

Σύμφωνα με τη διδασκαλία της Εκκλησίας μας, οι Χριστιανοί καλούνται να έχουν στα υλικά αγαθά αυτάρκεια, που ταυτίζεται ουσιαστικά με την ολιγάρκεια. Ο πλούτος και ο πλεονασμός χρειάζονται μόνο στα πνευματικά. Εξάλλου τα υλικά αγαθά, με την απόκτηση και διατήρηση των οποίων θεωρούνται οι άνθρωποι πλούσιοι, είναι μηδαμινά μπροστά στο σύνολο των αγαθών που προσφέρει ο Θεός σε όλους[23]. Πραγματικά πλούσιος, κατά τη χριστιανική διδασκαλία, δεν είναι όποιος συγκεντρώνει χρήματα ή ικανοποιεί απεριόριστα τις επιθυμίες του, αλλά όποιος ικανοποιείται με όσα έχει και δεν επιθυμεί περισσότερα. Όπως και από την άλλη πλευρά, φτωχός δεν είναι όποιος δεν συγκεντρώνει χρήματα ή δεν ικανοποιεί τις επιθυμίες του, αλλά όποιος έχει πολλές ανικανοποίητες επιθυμίες. Αυτό δηλαδή που κάνει τον άνθρωπο φτωχό, είναι η ακόρεστη επιθυμία. Αντίθετα, όποιος κυριαρχείται διαρκώς από τις επιθυμίες του, παραμένει φτωχός. Σε τελική ανάλυση η φτώχεια και ο πλούτος δεν είναι τόσο αντικειμενικές, όσο υποκειμενικές καταστάσεις[24].

Επομένως, για να κάνουμε πραγματικότητα αυτό που επιθυμούμε, δηλαδή να δούμε ξανά την πατρίδα μας να ζει μέρες χαράς και ξεγνοιασιάς και τους ανθρώπους της περήφανους και ωραίους, θα πρέπει να περιορίσουμε τα θέλω μας – τις επιθυμίες

μας, σ' αυτά που πραγματικά μπορούμε να αποκτήσουμε. Άλλωστε ποτέ τα πλούτη και η συσσώρευση υλικών αγαθών δεν έφεραν την ευτυχία. Όπως λέει και το τραγούδι: «Ό,τι δεν έχεις είναι αυτό που δεν χρειάζεσαι/ ό,τι δεν έχεις δεν αξίζει ν' αγαπάς/ ό,τι χαρίζεις είναι αυτό που θα μοιράζεσαι/ κι ό,τι σου λείπει μες τα χέρια το κρατάς»[25]. Τελικά, ο επαναπροσδιορισμός του ήθους των Κυπρίων, σύμφωνα με τη δική μας ορθόδοξη θεολογία και παράδοση, μπορεί να οδηγήσει σε έξοδο από το αδιέξοδο της οικονομικής κρίσης, αφού και πάλι θα ξαναβρούμε τις αξίες και τις αρχές με τις οποίες μεγάλωσαν οι πρόγονοί μας. Έτσι, θα μπορούμε να χαρούμε τις φυσικές ομορφιές του νησιού μας, να ανακαλύψουμε καινούργιες άγνωστες πτυχές της πατρίδας μας, να χαρούμε τους φίλους και τους συγγενείς μας, να ζήσουμε τον έρωτα και το πάθος και όλα αυτά, χωρίς να καταξοδευτούμε φεύγοντας διακοπές στο εξωτερικό, όπως ήταν η συνήθεια των τελευταίων ετών.

***Δημοσιεύθηκε στο Περιοδικό Ενατενίσσεις 22 (Ιανουάριος-Ιούνιος 2014), σελ. 61-67.**

[18] Μαντζαρίδη Γ., Χριστιανική Ηθική Ι, ό.π., σελ. 69.

[19] Παραβάντσου π. Α., «Οι προοπτικές της επιθυμίας», ό.π., σελ. 217.

[20] Μαντζαρίδη Γ., Χριστιανική Ηθική ΙΙ, ό.π., σελ. 559.

[21] Ρωμαίους 7, 15-24.

[22] Μαντζαρίδη Γ., Χριστιανική Ηθική ΙΙ, ό.π., σελ. 68.

[23] Μαντζαρίδη Γ., Χριστιανική Ηθική ΙΙ, ό.π., σελ. 455.

[24] Ιωάννη Χρυσοστόμου, Ομιλία εις την προς Φιλιππησίους 2,5, PG 62,196.

[25] Onirama, «Ό,τι δεν έχεις», στο: Κλεψύδρα (2008).